

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA ZA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 33438/16
Josip MOLNAR
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 12. rujna 2017. godine u Vijeću u sastavu:

Kristina Pardalos, *predsjednica*,
Ksenija Turković,
Tim Eicke, *suci*,

i Renata Degener, *zamjenica tajnika Odjela*.

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 7. lipnja 2016. godine, uzimajući u obzir očitovanje koje je podnijela tužena Vlada i odgovor na očitovanje koje je podnio podnositelj zahtjeva, nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelj zahtjeva, g. Josip Molnar, hrvatski je državljanin koji je rođen 1955. godine i živi u Dekanovcu. Pred Sudom ga je zastupao g. Z. Novaković, odvjetnik iz Zagreba.

2. Vladu Republike Hrvatske („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi:

1. Pozadina predmeta

4. Podnositeljev sin, D.M., bio je policijski službenik u međimurskoj policiji.

5. U više navrata je upozorio svoje nadređene o nezakonitim radnjama i mogućoj korupciji u policiji. Njegove tvrdnje dovele su do nekoliko disciplinskih postupaka protiv određenih policijskih službenika.

6. Podnositeljev sin bio je podvrgnut kaznenoj istrazi radi sumnje zbog otkrivanja povjerljivih informacija vezanih uz prekršajni postupak protiv treće strane.

2. Smrt podnositeljevog sina

7. Dana 21. siječnja 2013. godine sin podnositelja zahtjeva nije došao na posao i nije ga se moglo dobiti na mobilni telefon. Nakon opsežne potrage od strane policije, istoga dana oko 7:00 sati pronađeno je mrtvo tijelo sina podnositelja zahtjeva na zabačenom mjestu pokraj rijeke, smješteno na stražnjem sjedalu njegova automobila s prostrijelnom ranom na čelu.

8. Policija je osigurala mjesto događaja sve dok se dežurni zamjenik državnog odvjetnika i istražitelji nisu pojavili na mjestu događaja. Istražitelji su na mjestu zločina obavili opsežni očevid pod nadzorom zamjenika državnog odvjetnika. Službeni pištolj podnositeljeva sina pronađen je uz tijelo, a u automobilu je pronađena i čahura.

9. Istovremeno, mrtvozornik je pregledao tijelo. Osim prostrijelne rane čela, mrtvozornik na tijelu podnositeljeva sina nije pronašao nikakve druge znakove ozljeda. Mrtvozornik je također zaključio da je sin podnositelja zahtjeva preminuo u neutvrđeno vrijeme 20. siječnja 2013. godine. Obdukcija nije zatražena zbog toga što su sve okolnosti slučaja ukazivale na samoubojstvo.

3. Istraga o smrti podnositeljeva sina

10. Nakon što je pronađeno tijelo podnositeljeva sina provedena je opsežna istraga, pod nadzorom Županijskog državnog odvjetništva u Varaždinu.

11. U nalazu i mišljenju vještaka iz Ministarstva unutarnjih poslova, Centra za kriminalistička vještačenja („Forenzički centar”) navedeno je da je bilo značajnih tragova baruta na rukama podnositeljeva sina. U nalazu i mišljenju vještaka također je navedeno da je metak ispaljen iz službenog pištolja podnositeljevog sina i da je pronađena čahura u automobilu pripadala metku ispaljenom iz tog oružja. Nadalje, vještak za forenzičku medicinu, J.Š., utvrdio je da položaj i vrsta ozljede, tragovi na glavi i tijelu, položaj tijela i druge okolnosti ovoga slučaja odgovaraju onima koje se obično nalaze u slučajevima samoubojstva ispaljivanjem metka u čelo. Na zahtjev Županijskog državnog odvjetništva u Varaždinu, policija je provela niz obavijesnih razgovora iz kojih je bilo vidljivo da je podnositeljev sin

imao sukobe s kolegama. Također je utvrđeno da je pozajmljivao kredite visokih iznosa, te da je potrošio značajnu količinu novca na sportsko klađenje.

12. Dana 6. ožujka 2013. godine Županijsko državno odvjetništvo u Varaždinu zaključilo je predmet zbog toga što je smrt podnositeljeva sina bila posljedica samoubojstva.

13. Dana 16. svibnja 2014. podnositelj zahtjeva podnio je kaznenu prijavu protiv nepoznatog počinitelja Županijskom državnom odvjetništvu u Varaždinu, tvrdeći da je njegov sin ubijen.

14. Nakon podnositeljeve kaznene prijave, Županijsko državno odvjetništvo u Varaždinu obavilo je niz obavijesnih razgovora s osobama uključenima u slučaj. Također je naložilo policiji ispitati brojne druge osobe koje su mogle imati informacije o okolnostima smrti podnositeljeva sina. Pored toga, Županijsko državno odvjetništvo u Varaždinu ispitalo je vještaka za balistiku Forenzičkog centra koji je ponovio svoja prethodna utvrđenja. Vještak za forenzičku medicinu, J.Š., također je objasnio da bi obdukcija mogla razjasniti točan položaj ozljede podnositeljeva sina, ali da to ne bi dovelo do novih informacija relevantnih za njegov zaključak o okolnostima smrti. U naknadnom obavijesnom razgovoru J.Š. je ponovio svoja utvrđenja da obdukcija nije neophodna u ovom slučaju. Također je tvrdio da je nepostojanje bilo kakvih obrambenih ozljeda i vrsta rane, tipični za slučaj samoubojstva. U daljnjem tijeku istrage Županijsko državno odvjetništvo u Varaždinu zatražilo je nalaz vještaka za cestovni promet o okolnostima u kojima je pronađen automobil podnositeljeva sina.

15. Dana 20. siječnja 2015. Županijsko državno odvjetništvo u Varaždinu odbacilo je podnositeljevu kaznenu prijavu zbog toga što je nedvojbeno utvrđeno da podnositeljev sin nije ubijen, nego da je počinio samoubojstvo. Županijsko državno odvjetništvo u Varaždinu, pozivajući se na članke 55. i 217. Zakona o kaznenom postupku (vidjeti odlomke 25.-26. u nastavku), naglasilo je da podnositelj zahtjeva nije bio upućen na preuzimanje daljnjeg postupka u svojstvu oštećenika kao tužitelja jer je kaznena prijava bila podnesena protiv nepoznatog počinitelja, a daljnju istragu moguće je provesti samo u odnosu na određenu osobu.

16. Rješenje Županijskog državnog odvjetništva u Varaždinu dostavljena je podnositeljevom punomoćniku 22. siječnja 2015. godine.

4. Drugi prigovori koje je podnio podnositelj zahtjeva

17. U razdoblju između 2013. i 2014. godine podnositelj zahtjeva podnio je više prigovora Državnom odvjetništvu i policiji u vezi načina na koji je provedena istraga. Također je podnio prigovor Hrvatskom saboru, Odboru za predstavke i pritužbe, o postupanju Državnog odvjetništva i policije.

18. Dana 4. i 18. ožujka 2014. godine policija i Županijsko državno odvjetništvo u Varaždinu dostavili su detaljna izvješća Hrvatskom saboru,

Odboru za predstavke i pritužbe o vođenju postupka u vezi s podnositeljevim prigovorima.

19. Podnositelj zahtjeva također je podnio kaznenu prijavu protiv devet policijskih službenika radi sumnje na zlouporabu položaja i zlostavljanje u službi koje je dovelo do samoubojstva njegova sina.

20. Dana 5. ožujka 2015. godine Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta odbacio je kaznenu prijavu podnositelja zahtjeva zbog toga što nije postojalo ništa što bi dovelo do zaključka da je počinjeno kazneno djelo na štetu podnositeljeva sina. Podnositelj zahtjeva upućen je, temeljem članka 55. Zakona o kaznenom postupku (vidjeti odlomak 25. u nastavku), na mogućnost preuzimanja postupka u svojstvu oštećenika kao tužitelja.

21. Rješenje Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta dostavljena je podnositeljevu odvjetniku dana 6. ožujka 2015. godine.

22. Osim toga, podnositelj zahtjeva je 13. listopada 2015. godine poslao dopis Vrhovnom sudu Republike Hrvatske prigovorivši načinu na koji je provedena istraga o okolnostima smrti njegova sina.

23. Dana 22. ožujka 2016. godine Ured predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske dopisom je odgovorio da Vrhovni sud nije nadležan za pružanje pojedinačnih pravnih savjeta, niti je nadležan za analiziranje načina na koji je provedena istraga pred mjerodavnim Državnim odvjetništvom.

B. Mjerodavno domaće pravo

1. Ustav Republike Hrvatske

24. Članak 21. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine” br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010, 85/2010 i 5/2014) propisuje da svako ljudsko biće ima pravo na život.

2. Zakon o kaznenom postupku

25. Na temelju Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine” br. 152/2008, 76/2009, 80/2011, 121/2011, 91/2012, 143/2012, 56/2013, 145/2013 i 152/2014) ne postoji mogućnost sudskog preispitivanja odluke o nepokretanju kaznenog progona. Međutim, žrtva ima pravo preuzeti kazneni progon od državnog odvjetnika ako je državni odvjetnik odbio kazneno goniti, te može postupati u postupku sa svim postupovnim pravima koje bi državni odvjetnik imao kao ovlaštenu tužitelj. Državni odvjetnik dužan je obavijestiti žrtvu o svojoj odluci o odbijanju pokretanja daljnjeg postupka (članci 55. i 58.).

26. Zakon o kaznenom postupku predviđa da se istraga ne može otvoriti protiv nepoznatog počinitelja (članak 217. stavak 1.), ali postoji mogućnost provođenja određenih istražnih radnji u takvim slučajevima (članak 214.).

27. Na temelju članka 19.f stavka 1. Zakona o kaznenom postupku, Vrhovni sud Republike Hrvatske nadležan je za: razmatranje žalbi protiv odluka županijskih sudova; u iznimnim okolnostima, razmatranje žalbi kao trećestupanjsko tijelo; ispitivanje uporabe izvanrednih pravnih sredstava predviđenih tim Zakonom (obnova postupka, zahtjev za zaštitu zakonitosti i zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude), te obavljanje drugih zadaća predviđenih zakonom.

PRIGOVOR

28. Podnositelj zahtjeva prigovorio je, temeljem članka 2. Konvencije, izostanku učinkovite istrage o smrti njegova sina.

PRAVO

29. Prigovorivši izostanku učinkovite istrage o smrti njegova sina, podnositelj zahtjeva pozvao se na članak 2. Konvencije koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

„1. Pravo na život svakog čovjeka zaštićeno je zakonom. ...”

A. Tvrdnje stranaka

30. Vlada je posebice tvrdila da podnositelj zahtjeva nije poštovao šestomjesečni rok prilikom podnošenja zahtjeva Sudu. Istaknula je da je konačna odluka u vezi s istragom o navodnom ubojstvu podnositeljeva sina donesena 20. siječnja 2015. godine i dostavljena je podnositeljevu odvjetniku 22. siječnja 2015. godine. Prema mišljenju Vlade, naknadni dopis podnositelja zahtjeva Vrhovnom sudu Republike Hrvatske nije bio od značaja za izračun šestomjesečnog roka. Naglasila je da je podnositelja zahtjeva zastupao odvjetnik koji mu je mogao pružiti relevantni pravni savjet. Vlada je također tvrdila da je istraga o smrti podnositeljeva sina bila u skladu sa zahtjevima postupovnog aspekta članka 2. Konvencije.

31. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da je prigovor upućen Vrhovnom sudu Republike Hrvatske bio očigledno postojeće domaće pravno sredstvo i stoga se korištenje tog pravnog sredstva nije moglo tumačiti na njegovu štetu. Prema njegovu mišljenju, opća funkcija Vrhovnog suda Republike Hrvatske da osigura dosljednu primjenu zakona i jednaku zaštitu svih građana

ukazivala je, promatrajući iz perspektive laika, da je Vrhovni sud Republike Hrvatske bio nadležan ispitati njegov prigovor u vezi s propustima u istrazi koju je provelo Državno odvjetništvo. Stoga je konačnu odluku u njegovom slučaju donio Vrhovni sud Republike Hrvatske 22. ožujka 2016. godine. Podnositelj zahtjeva također je tvrdio da je istraga o okolnostima smrti njegova sina bila nepotpuna i da nije bila nepristrana.

B. Ocjena Suda

32. Sud smatra da se nije potrebno baviti svim pitanjima koja su stranke istaknule jer je prigovor podnositelja zahtjeva nedopušten zbog sljedećih razloga.

33. Što se tiče Vladinih prigovora u vezi s poštovanjem šestomjesečnog roka predviđenog člankom 35. stavkom 1. Konvencije, Sud ponavlja da taj šestomjesečni rok ima više ciljeva. Njegova je osnovna svrha održati pravnu sigurnost na način da se osigura da predmeti u kojima se otvaraju konvencijska pitanja budu ispitani u razumnom roku, te spriječiti da vlasti i druge osobe kojih se to tiče budu u stanju neizvjesnosti tijekom duljeg vremenskog razdoblja (vidjeti predmete *Sabri Güneş protiv Turske* [VV], br. 27396/06, odlomak 39., 29. lipnja 2012. i *El Masri protiv Republike Makedonije* [VV], br. 39630/09, odlomak 135., ESLJP 2012).

34. Šestomjesečni rok obično teče od konačne odluke donesene u postupku u kojem su iscrpljena domaća pravna sredstva. Međutim, kada je od početka jasno da podnositelju zahtjeva nije dostupno nikakvo djelotvorno pravno sredstvo, rok teče od dana kada se dogodila radnja ili mjera kojoj se prigovara. Članak 35. stavak 1. ne može biti tumačen na način koji bi od podnositelja zahtjeva zahtijevao da obavijesti Sud o svom prigovoru prije nego što je njegov položaj u vezi s tom stvari konačno riješen na domaćoj razini. Stoga, kada podnositelj zahtjeva iskoristi naizgled postojeće pravno sredstvo i tek naknadno postane svjestan okolnosti koje to pravno sredstvo čine nedjelotvornim, Sud smatra da u svrhu članka 35. stavka 1. može biti prikladno smatrati da šestomjesečni rok počinje teći od dana kad je podnositelj zahtjeva prvi puta postao svjestan ili trebao postati svjestan tih okolnosti (vidjeti predmete *Mocanu i drugi protiv Rumunjske* [VV], br. 10865/09, 45886/07 i 32431/08, odlomci 259.-260., ESLJP 2014 (izvadci); također vidi, *Keenan protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 27229/95, 22. svibnja 1998; *Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 46477/99, 7. lipnja 2001.; i *Remetin protiv Hrvatske* (br. 2), br. 7446/12, odlomak 77., 24. srpnja 2014.).

35. Štoviše, kada podnositelj zahtjeva ima pravo na automatsku dostavu otpravka pravomoćne domaće odluke, šestomjesečni rok teče od dana dostave otpravka odluke (vidjeti predmete *Worm protiv Austrije*, 29. kolovoza 1997., odlomak 33, *Izješća o presudama i odlukama 1997–V*, i *Vuletić protiv Hrvatske* (odl.), br. 19256/13, odlomak 27., 23. lipnja 2015.).

36. U ovome predmetu Sud primjećuje da je Županijsko državno odvjetništvo u Varaždinu 20. siječnja 2015. godine odbacilo kaznenu prijavu podnositelja zahtjeva u vezi s navodnim ubojstvom njegova sina. Navedena odluka dostavljena je podnositeljevu odvjetniku 22. siječnja 2015. godine. Također je upućen da protiv te odluke nije postojalo nikakvo daljnje pravno sredstvo (vidjeti odlomke 15.-16. gore). Sukladno tome, time je zaključena istraga o navodnom ubojstvu sina podnositelja zahtjeva.

37. Sud također primjećuje da je 5. ožujka 2015. godine Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta odbacio kaznenu prijavu podnositelja zahtjeva u vezi s navodnim zlouporabnim postupanjem prema njegovu sinu koje je dovelo do njegova samoubojstva. Ta je odluka uručena podnositeljevu odvjetniku 6. ožujka 2015. godine. Podnositelj zahtjeva bio je upućen na preuzimanje postupka u svojstvu oštećenika kao tužitelja sukladno članku 55. Zakona o kaznenom postupku (vidjeti odlomke 20.-21. gore.); mogućnost koju je on odlučio ne iskoristiti. Sukladno tome, time je zaključena istraga o okolnostima samoubojstva sina podnositelja zahtjeva.

38. Međutim, podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev Sudu više od godinu dana i četiri mjeseca nakon dostave rješenja Županijskog državnog odvjetništva u Varaždinu i otprilike godinu i tri mjeseca nakon dostave rješenja Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta.

39. Podnositelj zahtjeva je u međuvremenu poslao pismo Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, prigovorivši načinu na koji je provedena istraga o okolnostima smrti njegova sina. Međutim, to očito nije bilo pravno sredstvo koje treba iscrpiti (vidjeti odlomke 22.-23. i 25.-27. gore) i stoga nije moglo prekinuti tijekom šestomjesečnog roka (vidjeti, primjerice, predmete *Fernie protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 14881/04, 5. siječnja 2006., i *Modrić protiv Hrvatske* (odl.), br. 21609/06, 4. lipnja 2009.).

40. Štoviše, valja napomenuti da su rješenja kojima se odbacuju kaznene prijave sadržavala jasne upute glede daljnjih dostupnih pravnih sredstava. Navedena rješenja su dostavljena podnositeljevu odvjetniku, koji je svakako bio u položaju da objasni podnositelju zahtjeva sve pravne posljedice tih odluka.

41. Iz gore navedenog slijedi da je prigovor podnositelja zahtjeva podnesen nepravovremeno i da ga se mora odbaciti temeljem članka 35. stavaka 1. i 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

proglašava zahtjev nedopuštenim.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 5. listopada 2017. godine.

Renata Degener
Zamjenica tajnika

Kristina Pardalos
Predsjednica

© 2018 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda, te proveo lekturu i pravnu redakтуру istoga.